

ERNSTIGE ARBEIDSONGEVALLEN

Het omstandig verslag en de oorzaken van psychosociale aard.

De wet van 28 februari 2014 introduceerde bijzondere bepalingen over de preventie van psychosociale risico's op het werk, waaronder stress, geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk opgesteld. De nieuwe verplichtingen voor de werkgever kwamen aan bod in [InfoRisk nr. 28 van oktober 2014](#).

Vanaf nu moeten, bij een ernstig arbeidsongeval, ook de psychosociale oorzaken opgenomen worden in het omstandig verslag.

De werkgever moet ervoor zorgen dat de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk in zijn omstandig verslag, naast de primaire, secundaire en tertiaire oorzaken ook “*de eventuele andere vastgestelde oorzaken waaronder de oorzaken van psychosociale aard, inzonderheid stress of burn-out veroorzaakt door het werk, conflicten verbonden aan het werk of geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk*” vermeldt (Artikel 26, § 2, tweede lid van Koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende het beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk volgende wijzigingen aangebracht gewijzigd door artikel 75 wet 28.04.2014).

Deze Infofiche bevat een vragenlijst die u zal helpen om zowel de primaire, secundaire en tertiaire oorzaken alsook de psychosociale oorzaken in het omstandig verslag op te nemen. Na beantwoording van de vragen (wie, wat, hoe, wanneer, waarom, ...), hebt u een zicht op de oorzaken van het ongeval via een weergave van een feiten-, fouten- of oorzakenboom. Andere in de organisatie gebruikte methodes kunnen hier ook toegepast worden.

In onze Prevention Corner vindt u een aangepast formulier “[omstandig verslag ernstig arbeidsongeval](#)”.

A. Primaire oorzaken

Onder primaire oorzaken verstaan we de materiële feiten die het ongeval mogelijk hebben gemaakt, bijvoorbeeld:

- een ontbrekend of niet correct gebruikt collectief beschermingsmiddel;
- een ontbrekend of niet correct gebruikt persoonlijk beschermingsmiddel;
- een ontbrekende of kortgesloten beveiliging van een machine.

Hieronder vindt u een niet-limitatieve “P-vragenlijst” die u helpt om de correcte primaire oorzaken op een gemakkelijke manier te bepalen.

P. Vragenlijst		Ja	Neen	NVT
P.01	waren de juiste PBM voorhanden?			
P.02	droeg de werknemer de PBM correct?			
P.03	heeft de werknemer voldoende en correcte informatie gekregen over het gebruik van de PBM?			
P.04	waren er voldoende en geschikte CBM (afschermingen, beveiligingen, ...) aanwezig?			
P.05	waren de CBM (afschermingen, beveiligingen, ...) in de correcte toestand?			
P.06	gebruikte de werknemer de CBM correct?			
P.07	waren er aanpassingen/wijzigingen gepleegd aan de machine/werkpost die niet gemeld waren?			
P.08	waren er onveilige situaties door verbouwing, onderhoud, storing of andere werkzaamheden?			
P.09	waren de correcte gereedschappen en hulpmiddelen wel voorzien én in goede toestand?			
P.97	waren er andere primaire oorzaken die hier niet zijn vermeld?			
			
			
			
P.98	waren er meerdere primaire oorzaken onder diegene die zijn opgelijst in groep P?			
P.99	hierover is geen informatie beschikbaar.			

B. Secundaire oorzaken

Secundaire oorzaken zijn organisatorisch van aard en maken het mogelijk dat de primaire oorzaken zich voordoen. Voorbeelden zijn:

- een niet uitgevoerde risico-evaluatie;
- een ontbrekende instructie;
- een gebrekkig toezicht op de naleving van instructies;
- een niet correct functionerende interne dienst voor preventie of bescherming op het werk.

Hieronder vindt u een niet-limitatieve “S-Vragenlijst” die u helpt om de correcte secundaire oorzaken op een gemakkelijke manier te bepalen.

S. Vragenlijst	Ja	Neen	NVT
S.01 waren er gebreken bij de (veiligheids)procedures?			
S.02 waren de te hanteren (veiligheids)procedures duidelijk, op schrift gezet, praktisch hanteerbaar en gekend?			
S.03 werden de (veiligheids)procedures in dit geval nageleefd?			
S.04 waren de risico's op werkplaatsen wel voldoende geïnventariseerd en correct beoordeeld?			
S.05 waren er passende preventiemaatregelen opgesteld en uitgevoerd?			
S.06 was er sprake van onvolkomenheden in training, opleiding en selectie van het personeel?			
S.07 was er bij het inkoopbeleid rekening gehouden en voldoende aandacht voor veiligheid?			
S.08 was bij de werkplanning en voorbereiding de veiligheid onderbelicht?			
S.09 waren noodvoorzieningen en noodplannen operationeel?			
S.10 was er voldoende toezicht op de uitgevoerde werkzaamheden?			
S.11 werd er toezicht uitgevoerd door de hiërarchische lijn?			
S.97 waren er andere secundaire oorzaken die hier niet zijn vermeld?			
S.98 waren er meerdere secundaire oorzaken onder degene die zijn opgelijst in groep S?			
S.99 hierover is geen informatie beschikbaar.			

C. Tertiaire oorzaken

Tertiaire oorzaken zijn materiële of organisatorische oorzaken die zich bij derden situeren, zoals:

- een ontwerp- of fabricagefout(en) van een machine of arbeidsmiddel;
- een foutief advies van een externe dienst voor preventie en bescherming op het werk;
- een foutief advies van een externe dienst voor technische controles op de arbeidsplaats.

Hieronder vindt u een niet-limitatieve “T-vragenlijst” die u helpt om de correcte tertiaire oorzaken op een gemakkelijke manier te bepalen.

T. Vragenlijst		Ja	Neen	NVT
T.01	was er geen, onvolledig of niet correct extern advies?			
T.02	waren er gebreken in het ontwerp, in de constructie, in de opstelling van machine/ arbeidsmiddel/werkpost, ... ?			
T.03	werd een vorig(e) nazicht, controle of herstelling van de machine/arbeitsmiddel/ ondeskundig of onvolledig uitgevoerd?			
T.04	waren de gebruikte producten/grondstoffen niet in orde?			
T.05	was er tijdelijk personeel, uitzendkrachten, derden betrokken bij het ongeval en speelde dit een rol?			
T.06	waren derden voldoende geïnformeerd en deden zij wat van hen verwacht werd?			
T.97	waren er andere tertiaire oorzaken die hier niet zijn vermeld?			
T.98	waren er meerdere tertiaire oorzaken onder degene die zijn opgelijst in groep T?			
T.99	hierover is geen informatie beschikbaar.			

D. Andere (quartaire) oorzaken

Andere (quartaire) oorzaken zijn de oorzaken die niet onder de primaire, secundaire of tertiaire oorzaken vallen, bijvoorbeeld:

- oorzaken van psychosociale aard;
- stress of burn-out veroorzaakt door het werk;
- conflicten verbonden aan het werk;
- geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk.

Deze kunnen o.a. te wijten zijn aan een gebrek aan ondersteuning, werklast, werkonzekerheid, veranderingen in de organisatie, werkrelaties of veiligheidsklimaat, enz.

Hieronder vindt u een niet-limitatieve “Q-vragenlijst” die u helpt om het bestaan van psychosociale aspecten te achterhalen die gelinkt kunnen worden aan arbeidsongevallen.

Q. Vragenlijst	Ja	Neen	NVT.
Q.01 waren de middelen waarover de werknemer beschikte voldoende om de taak uit te kunnen voeren (vaardigheden, opleiding, instructies)?			
Q.02 waren er problemen in verband met de werkbelasting?			
Q.03 waren er problemen in verband met werkzekerheid?			
Q.04 waren er problemen in verband met werkorganisatie?			
Q.05 waren er problemen in verband met professionele relaties?			
Q.06 vond de werknemer dat hij kon functioneren in een voldoende veilige werkomgeving?			
Q.07 waren er andere quartaire oorzaken die hier niet zijn vermeld?			
Q.98 waren er meerdere quartaire oorzaken onder degene die zijn opgelijst in groep Q?			
Q.99 hierover is geen informatie beschikbaar.			

Om de veelzijdigheid aan psychosociale aspecten beter te kunnen identificeren die kunnen meespelen bij een arbeidsongeval, raden we u aan om beroep te doen op de “[Checklist betreffende de invloed van psychosociale aspecten op arbeidsongevallen](#)” , opgesteld door de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, met steun van het Europees Social Fonds.